

7.6.2017 Diaarinro 93/03/17

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus

Kirsi-Marja Putkonen
PL 1000
50101 Mikkeli

LAUSUNTO

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) on pyytänyt Kotimaisten kielten keskukselta asiantuntijalausuntoa valmisteilla olevan uuden palvelulain keskeisimmistä uusista termeistä ja niiden merkitysten tulkinnasta. Lausuntopyyntö on lausuntomme liitteenä. Siinä on esitetty arvioitavaksemme seuraavat käsitteet ja niitä kuvaavat termit:

- työnhakija (sivu 96)
- työnhaku (sivut 97–99)
- rekrytointi- ja osaamispalvelut (lain otsikko)
- monialainen palvelu (sivut 100–101)
- rekrytointipalvelut (sivut 101–102)
- osaamispalvelut (sivu 102)
- kasvupalvelukoulutus (sivut 102–103)
- ammattillisesti suuntautunut koulutus (sivu 102)

Arvioimme termejä tekstiyhteyden perusteella, pitäen silmällä niiden käyttöä lakitekstissä. Keskitymme erityisesti siihen, kuinka ilmaus sopii sille kaavailtuun merkitystehtävään puheena olevassa säädöksessä. Selvitämme lausunnossamme termin taustoja ja käyttöä muissa säädöksissä. Teemme myös termiehdotuksia.

Ilmaisujen analyysi

työnhakija

Termi *työnhakija* on yleisesti tunnettu yleiskielen sana, joka on myös yleiskielen sanastoa kuvaavan Kielitoimiston sanakirjan hakusanana. Sanaa *työnhakija* ei kuitenkaan selitetä Kielitoimiston sanakirjassa, vaan sen merkitystä pidetään yhdyssanan osista selittyvänä. *Työnhakija* esiintyy kaikkiaan 33 voimassa olevassa säädöksessä, useissa niistä ilman viittausta muussa laissa olevaan määritelmään (näin on mm. rikoslaissa, kansanterveyslaissa, ja tasa-arvolaisissa). Termi määritellään vain laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012, 1 luvun 3 §), jossa määritelmä on samantapainen kuin luonnoksessa palvelulaiksi. Määritelmään viitataan useista muista säädöksistä.

Palvelulain luonnoksen määritelmän mukaan (2 §) työnhakija on henkilö, jonka työnhaku on voimassa 4–6 §:ssä säädetyllä tavalla. Voimassaolon ehdot esitetään siis viittauksena muiden pykälien sisältöön. Näissä pykälissä säädetään siitä, milloin ja miten työnhaku alkaa ja milloin se katsotaan päättyneeksi sekä millä ehdoin ulkomaalaisen henkilön työnhaku voi alkaa ja päättyä.

Määritelmä on säädöksen lukijalle hankala, koska on luettava pykälät 4, 5 ja 6 sekä pääteltävä menettelytapasäännöksistä, mikä on olennaista, jotta henkilöä voi pitää työnhakijana.

Ehdotamme, että termin *työnhakija* merkitys luonnoksessa laiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista esitettäisiin tiivistettynä esimerkiksi seuraavasti (samantapainen määritelmä on voimassa olevassa työttömyysturvalaissa 1290/2002, 2 luvun 1 §):

Työnhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on rekisteröity (tai: kirjattu) työnhakijaksi 4–5 §:n mukaisesti maakunnan tai sen palveluntuottajan asiakastietojärjestelmään.

Jos henkilöä ei poisteta asiakastietojärjestelmästä työhauun päätyttyä, ehdotamme, että määritelmä muotoiltaisiin tähän tapaan:

Työnhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on rekisteröity (tai: kirjattu) työnhakijaksi maakunnan tai sen palveluntuottajan asiakastietojärjestelmään ja jonka työnhaku ei ole päättynyt / jonka työnhakua ei ole kirjattu päättyneeksi.

(Tai: Työnhakijalla tarkoitetaan henkilöä, joka on rekisteröity/kirjattu työnhakijaksi 4–5 §:n mukaisesti maakunnan tai sen palveluntuottajan asiakastietojärjestelmään ja jonka työnhakua ei ole kirjattu päättyneeksi 6 §:ssä tarkoitettujen syiden perusteella.)

On huomattava, että asiakastietojärjestelmistä ei säädetä eikä käsitettä määritellä maakuntalaisissa eikä lakiluonnoksessa alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. Työllistymispalvelut kuitenkin kuuluvat maakuntien tehtäviin ja niiden tuottamiin kasvupalveluihin (maakuntalaki 6 §, laki alueiden kehittämisestä 2 §).

Jos termi *työnhakija* määriteltäisiin kahden jälkimmäisen ehdotuksemme tapaan, olisi 6 §:n otsikkoa johdonmukaisuuden vuoksi tarpeen muuttaa (*Työhaun voimassaolon päätyminen* > *Työhaun päätyminen*), samoin kuin sanamuotoa (*Työhaun voimassaolo päättyy* > *Työnhaku katsotaan päättyneeksi*). Tämä olisi myös johdonmukaisempaa suhteessa 4 §:n otsikkoon *Työhaun aloittaminen* ja pykälän tekstiin, joissa ei mainita sanaa *voimassaolo*.

Työnhakija on tuttuutensa vuoksi hyvä ilmaus, joka on käyttökelpoinen myös viestinnässä ja tiedottamisessa työtä Suomesta hakeville. Voi kuitenkin kysyä, onko sanaa *työnhakija* tarpeen nimenomaan määritellä. Lainkirjoittajan oppaassa suositellaan, ettei yleiskielen sanoille anneta yleisesti tunnetusta poikkeavia merkityksiä. Olisiko mahdollista muuta lakiteknistä keinoa käyttämällä (esim. soveltamisalasta säätämällä) osoittaa, että lain säädökset työnhakijasta koskevat työtä hakevaa henkilöä vain tietyin ehdoin, eli silloin kun hänet on kirjattu asiakastietojärjestelmään?

työnhaku

Myös *työnhaku* on yleisesti tunnettu yleiskielen sana. Sekin on hakusanana Kielitoimiston sanakirjassa, eikä senkään merkitystä selitetä eikä siitä esitetä esimerkkejä. Sana esiintyy ainakin 12 voimassa olevassa säädöksessä, ilman että se määritellään. Laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012) on samantapaiset säännökset työhaun käynnistämisestä ja voimassaolosta kuin palvelulakiluonnoksessa työhaun aloittamisesta ja voimassaolosta.

Lakiluonnoksen pykälätekstin perusteella voidaan todeta, minkä työnhakijan toimien perusteella viranomaisen katsoo työhaun alkaneen ja päättyneen. Lisäksi 6 §:n 2 momentissa puhutaan työntekijän *aktiiviseen työnhakuun liittyvistä toimista*. Myöskään palvelulakiluonnoksen pykäläkohtaisissa perusteluissa ei kuvata tarkemmin käsitteen *työnhaku* sisältöä eikä niitä aktiivisia toimia, jotka siihen liittyvät.

Näistä syistä ei palvelulain luonnoksen pykälien tai niiden yksityiskohtaisten perustelujen tekstistä lähtien voi tulkita sanan *työnhaku* merkitystä. Jos tulee tarve tulkita, millaisia työnhakijan toimia voidaan pitää työnhakuna ja millaisia ei, ei sitä voida tehdä lakitekstin perusteella. *Työnhaku* on kuitenkin käyttökelpoinen ilmaus palvelulaissa samoista syistä kuin edellä esitettiin sanan *työnhakija* käytön tueksi.

monialainen palvelu

Termi *monialainen palvelu* ei ole yleisesti tunnettu ilmaus, eikä sitä määritellä palvelulain luonnoksessa. Lain 9 §:stä ja pykälän perusteluista käy ilmi, että työnhakija tarvitsee tällaista palvelua, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää kasvupalvelujen sekä sosiaali- ja terveystieteiden tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista.

Tästä voi päätellä, että *monialaisella palvelulla* tarkoitetaan työnhakijan työllistymistä edistävää palvelua, johon sisältyy kasvupalveluita ja niiden lisäksi joko sosiaali- ja terveystieteiden tai Kansaneläkelaitoksen palveluita niin, että palvelut on sovitettu yhteen. Myös muut

tahot, joista erikseen mainitaan kunta, voivat olla mukana monialaisten palvelujen tuottamisessa. (*Kasvupalvelu*-termistä ks. termiä *kasvupalvelukoulutus*.)

Laissa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (1329/2014, 1 §) on määritelty *monialainen yhteispalvelu* niin, että termin merkitys on hyvin samantapainen kuin voi päätellä palvelulain luonnoksessa *monialaisen palvelun* olevan:

Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin tässä laissa säädetään.

Erona on kuitenkin se, että tässä laissa määritellään termi *monialainen yhteispalvelu*, kun taas palvelulain luonnoksessa ei muodollisesti määritellä mitään, vaan 9 §:ssä säädetään siitä, missä tapauksessa työttömällä on monialaisen palvelun tarve.

Siitä, että laissa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta määritellään palvelu eikä sen tarvetta, seuraa myös, että laissa säädetään siitä, mitä monialaisen yhteispalvelun tuottajatahot tekevät. Palvelulain luonnoksessa taas käytetään tekijättömiä ilmaisutapoja: *palveluntarve edellyttää* eri tuottajien palveluiden *yhteensovittamista*, *palvelut on sovittava* monialaiseksi palvelukokonaisuudeksi ja *yhteensovittaminen tapahtuu yhteistyössä* palveluntuottajien kesken. Lakiluonnoksen 9 §:stä ei käy ilmi, kenellä on vastuu siitä, että työtön saa monialaisia palveluja ja että palvelut sovitaan yhteen. Perusteluissa sanotaan kuitenkin, että maakunnan on huolehdittava kasvu- ja yhteensovitetuista palveluista tarvitsevien asiakkaiden ja asiakasryhmien tunnistamisesta.

Ehdotamme, että termi *monialainen palvelu* määritellään laissa, jolloin sen sisältö on selvempi. Myös palvelusta vastaava taho olisi hyvä ilmaista. Aiempi termi *monialainen yhteispalvelu* on ehkä ilmaisevampi, koska siitä käy ilmi, että palvelu tuotetaan usean toimijan yhteistyönä.

rekrytointi- ja osaamispalvelut

Ilmaisu *rekrytointi- ja osaamispalvelut* esiintyy lain nimikkeessä sanan *laki* jälkimääritteenä: *Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista*. Perusmuodossaan *rekrytointi- ja osaamis-* *palvelut* esiintyy lakiluonnoksessa kerran, luvun 3 otsikkona lakiluonnoksessa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista. Käsittelemme termejä *rekrytointipalvelut* ja *osaamis-* *palvelut* omina jaksoinaan emmekä puutu rinnastusmuotoon *rekrytointi- ja osaamis-* *palvelut* tässä enempää.

rekrytointipalvelut

Sanaa *rekrytointipalvelut* käytetään 12 §:n otsikkona luonnoksessa laiksi julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista. Pykälässä ei varsinaisesti määritellä termiä *rekrytointipalvelut*. Pykälä sisältää kolme momenttia, ja siinä kuvataan rekrytointipalvelujen tarkoitusta ja järjestämistä seuraavanlaisilla verbiakenteilla:

*rekryointipalveluilla edistetään...
rekryointipalvelut perustuvat...
rekryointipalveluina ~ rekryointipalveluja (voidaan) tarjotaan...*

Tekstissä käytetään muotoa *rekryointipalvelut*, vaikka laki käsittelee nimenomaan *julkisia rekryointipalveluja*. Rekryointipalveluja voivat järjestää muutkin tahot, ja ilmaisujen *rekryointipalvelut* ja *julkiset rekryointipalvelut* määritelmällinen ero jää epäselväksi.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi myös laki yksityisistä rekryointipalveluista. Adjektiiviksi *julkinen* tarkoittaa säädöksessä 'yhteiskunnan elimen toimialaan kuuluvaa' niin kuin julkishallinnon teksteissä yleensäkin ja *yksityinen* vastaavasti julkisen vastakohtaa. Tämän eron pitää näkyä sekä termien käsitteisisältöjen määrittelyssä että termien käytössä.

Termin *rekryointipalvelut* esittämä näkökulma on lakiluonnoksessa tarkoitettuun käsitteen sisältöön nähden yksipuolinen: se on yksinomaan työn tarjoajan ja työnantajan. Rekryointia voivat harjoittaa vain työnantajat, kun taas työnvälitys on toimintaa, jossa myös työnhakijalla on aktiivinen rooli. Tässä mielessä muoto *rekryointipalvelut* johtaa harhaan.

Rekryointipalvelujen sisältöä kuvataan perusteluissa kahdessa kohdassa (s. 69–70, 101–102). Perusteluissa todetaan muun muassa näin (s. 67 ja 101):

Rekryointipalvelut vastaisivat voimassa olevia työnantaja-asiakkaalle ja henkilöasiakkaalle tarjottavia työnvälityspalveluita.

Pykälä vastaisi asiasisällöltään voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 1 ja 2 §:ää työnvälityspalveluista ja osittain 4 luvun 1 §:ää tieto- ja neuvontapalveluista. Työnvälityksen sijasta säännöksessä käytettäisiin käsitettä rekryointipalvelut.

Ilmaisu *rekryointipalvelut* vaikuttaa otetun vakiintuneen sanan *työnvälityspalvelut* tilalle. Sen paremmin lakitekstissä kuin perusteluissakaan ei käynyt ilmi sellaista käsiterakenteen muutosta, joka motivoisi tämän muutoksen. Termin muuttaminen on perusteltua vain, jos käsitteisisältö muuttuu olennaisesti.

Ehdotamme, että *rekryointipalvelujen* tilalle palautetaan nimitys *työnvälitys* tai *työnvälityspalvelut*. Lisäksi ehdotamme, että ilmaisujen *julkinen työnvälitys* (*julkinen työnvälityspalvelu*) ja *yksityinen työnvälitys* (*yksityinen työnvälityspalvelu*) ero esitetään määritelmällisesti ymmärrettävällä ja erottelevalla tavalla.

osaamispalvelut

Osaamispalveluiden sisältöä kuvataan perusteluissa pariin otteeseen (s. 70–71, 102–103). Lakiluonnoksen (Laki julkisista rekryointi- ja osaamispalveluista) 13 § kuuluu seuraavasti:

13 § *Osaamispalvelut*

Osaamispalveluilla edistetään osaavan työvoiman saatavuutta, uuden yritystoiminnan syntymistä, yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä sekä parannetaan aikuisten osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä.

Osaamispalveluina tarjotaan ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Lisäksi osaamispalveluna voidaan tarjota työkokeilua ja muita henkilöasiakkaan osaamista kehittäviä palveluita.

Ei tässä pykälässä eikä myöskään toisaalla laissa määritellä termiä *osaamispalvelut*. Siksi *osaamispalveluiden* määritelmällinen sisältö jää lakiluonnoksessa avoimeksi. Seuraava perustelujen kohta kuvanee *osaamispalveluiden* sisällön pääkohtia toiminnan tavoitteiden kannalta (s. 102):

Osaamispalveluilla edistettäisiin osaavan työvoiman saatavuutta sekä parannettaisiin aikuisten osaamista, mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikka ja heidän valmiuksiaan toimia yrittäjänä. Lisäksi osaamispalveluilla edistettäisiin uuden yritystoiminnan syntymistä sekä yritystoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä. Maakunnassa tulisi olla osaamispalveluina tarjolla vähintään ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta.

Lakiluonnoksessa on useita mainintoja siitä, että *osaamispalvelut* tarkoittaa työntekijän osaamisen kehittämistä. Tähän viittaavat esimerkiksi perustelujen sivuilla 70 ja 100 olevat kuvaukset:

Osaamispalveluilla kehitettäisiin työnhakijoiden ja muiden henkilöasiakkaiden osaamista siten, että heidän osaamisensa vastaisi työmarkkinoiden tarpeita ja edistäisi sitä kautta heidän työllistymistään.

Työnhakijan kanssa sovittaisiin työnhakijan tarpeen mukaisista palveluista. Sovittavat palvelut voisivat olla esimerkiksi työnhakua tukevia rekrytointipalveluja tai hänen osaamistaan kehittäviä osaamispalveluja.

Ehdotamme, että termi *osaamispalvelut* määritellään laissa. Tämä on sikälikin tärkeää, etteivät termissä nyt näy käsitteeseen yhdistettävät olennaiset merkityspiirteet.

kasvupalvelukoulutus

Ilmaisu *kasvupalvelukoulutus* liittyy työvoima- ja yrityspalveluiden uudistamiseen, johon liittyy ylätasoinen termi *kasvupalvelu* (s. 78):

Ehdotettu laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista on osa uudistusta, jossa nykyiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistetaan kasvupalveluiksi ja siirretään perustettavien maakuntien järjestämisvastuulle.

Ilmaisia *kasvupalvelu* ei määritellä lakiluonnoksessa, mutta se määritellään ehdotuksessa laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (2 §). Palvelulain luonnoksen perusteluissa kuitenkin mainitaan *kasvupalvelu* joitakin kertoja (s. 7, 58, 78, 81):

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla esitys laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista, jossa työ- ja elinkeinotoimistojen nykyiset työ- ja elinkeinopalvelut (julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yrityspalvelut koottaisiin maakunnallisiksi kasvupalveluiksi. Kyseisessä laissa säädettäisiin puitteet kasvupalveluiden järjestämiselle ja tuottamiselle, mutta ei määriteltäisi palveluiden sisältöä. Palveluiden sisällöstä säädettäisiin erillisissä laeissa.

Maakuntauudistuksen myötä työ- ja elinkeinotoimistojen toiminta lakkaisi, julkiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistettaisiin kasvupalveluiksi ja niiden järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille.

Ehdotettu laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista on osa uudistusta, jossa nykyiset työvoima- ja yrityspalvelut uudistetaan kasvupalveluiksi ja siirretään perustettavien maakuntien järjestämisvastuulle.

Kasvupalvelu-uudistuksen mukainen monituottaja-malliin siirtyminen ja palvelujen nykyistä väljempi säätely ehdotetussa laissa julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista mahdollistaisivat nykyistä monimuotoisempien palveluiden tarjoamisen asiakkaiden tarpeisiin.

Termin *kasvupalvelu* merkityssisältö jää avoimeksi. Sana ei ole osuva, sillä sen merkitystä ei voi edes suuntaa antavasti päätellä sanan osien merkityksestä. Perustelutekstin mukaan kyse on jo olemassa olevan asian uudelleen nimeämisestä. Emme näe tarvetta kaavailtuun termimuutokseen. Termiehdotuksemme on (*julkiset*) *työvoima- ja yrityspalvelut*. Lakiluonnoksessa on myös muotoja, joissa sana *kasvupalvelu* on yhdyssanan osana, esimerkiksi *kasvupalvelurahoitus*. Nämä on sovitettava muuhun, jo olemassa olevaan termistöön (*yritysrahoitus* jne.).

Ilmaisu *kasvupalvelukoulutus* esiintyy 15 §:n otsikossa. Pykälässä ei varsinaisesti määritellä termiä, mutta sen sisällöstä voi saada vihiä ensimmäisen momentin perusteella.

15 § *Kasvupalvelukoulutus*

Kasvupalvelukoulutuksena voidaan tarjota ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjäyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain (/) 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta.

Lain perusteluissa (s. 71) todetaan, että termi *kasvupalvelukoulutus* korvaa aiemman termin *työvoimakoulutus* ("Työvoimakoulutuksesta käytettäisiin jatkossa nimitystä kasvupalvelukoulutus"). Ilmaisuihin *kasvupalvelukoulutus* on tarpeeton uudennos, eikä sitä tarvita jo olemassa olevan termin *työvoimakoulutus* tilalle. Todettakoon myös, ettei ilmaisusta *kasvupalvelukoulutus* käy ilmi, että toiminta liittyy työhön. Termi voidaan tulkita alkuperäistä tarkoitustaan vastaan myös halventavaksi niin, että aikuiselle tarjotaan "palveluja kasvamiseen".

Työvoimakoulutuksen perimmäinen ajatus on edistää työntekijän työllistymistä. Tämä merkitys tunnetaan yleisesti ja sitä heijastaa muun muassa Kielitoimiston sanakirjan hakusanan *työvoimakoulutus* määritelmä: 'työttömille t. työttömyysuhan alaisille järjestettävä koulutus'. Jos vakiintunut ilmaus tahdotaan korvata välttämättä toisella, merkitykseltään läpinäkyvä ilmaisu on *työllistymiskoulutus*.

ammattillisesti suuntautunut koulutus

Muotoilu *ammattillisesti suuntautunut koulutus* esiintyy lakiluonnoksessa kaikkiaan kaksi kertaa, kerran perustelutekstissä ja kerran lakipykälässä. Laissa (Laki julkisista rekrytointi- ja osaamispalveluista) ei määritellä termiä, mutta sen sisältöä kuvataan 15 §:ssä. Relatiivilauseessa ilmaistaan nimittäin kiellon avulla se, mitä ei kuulu ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen (...*jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen*). Tästä ei kuitenkaan voi päätellä käsitteen *ammattillisesti suuntautunut koulutus* tarkkaa merkitystä.

15 § *Kasvupalvelukoulutus*

Kasvupalvelukoulutuksena voidaan tarjota ammatillisesti suuntautunutta koulutusta, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen, sekä yrittäjyyskoulutusta ja kotoutumisen edistämistä annetun lain (/) 17 §:ssä tarkoitettua kotoutumiskoulutusta.

Ilmaisun *ammattillisesti suuntautunut koulutus* sisällön ja käytön hahmottamista vaikeuttaa se, että lakiluonnoksessa on useita muita muotoiluja, jotka viittaavat samaan aihepiiriin ja joista osa viitanee suorastaan samaan asiaan:

ammattillinen työvoimakoulutus
ammattillisesti suuntautunut koulutus
ammattillisesti suuntautuneet opetussisällöt
ammattillisesti suuntautunut työvoimakoulutus
tutkintoon johtava ammatillinen koulutus
ammattilliseen tutkintoon johtava koulutus
ammattilliseen koulutukseen hakeutuminen
ammattillisen koulutuksen suorittaminen

Sanat *ammattillinen* ja *koulutus* esiintyvät myös pitkissä substantiivilausekkeissa, joiden sisältö edellä esitettyihin nähden jää tunnistamatta:

tutkintoon johtava, ammatillisia valmiuksia antava koulutus
ammattillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla oleva nuori

peruskoulun tai lukion jälkeinen tutkintoon johtava, ammatillisia valmiuksia antava koulutus

Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämä ammatillisesti suuntautunut koulutus

Käsite *ammatillinen koulutus* esiintyy myös viittauksissa lakeihin ja tuoreeseen uudistushankkeeseen:

ammatillisesta koulutuksesta annettu laki

ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki

ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki

ammatillisen koulutuksen reformi

Tulkintaa vaikeuttaa eniten se, että *ammatillinen koulutus* esiintyy lakiluonnoksessa kuusi kertaa, eikä sen merkityksen suhdetta ilmaisuun *ammatillisesti suuntautunut koulutus* voi tietää. Rakennetta *ammatillinen koulutus* käytetään seuraavaan tapaan: ...*henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus, Ammatilliseen koulutukseen voidaan sisällyttää...*, *Ammatilliseen koulutukseen osallistui...*

Toteamme kokoavasti, että ilmaisun *ammatillisesti suuntautunut koulutus* soveltuvuuteen termiksi on mahdoton ottaa kantaa tuntematta muita saman käsitejärjestelmän termejä. Ehdotamme, että ammatillisen koulutuksen käsitekentän analyysi tehdään huolellisesti uudestaan. Uusien ilmaisujen suhde jo käytössä oleviin on määritettävä pitävästi ja aukottomasti.

Päätelmät

Lakiluonnosta kokonaisuutena arvioiden syntyy käsitys, että lain käsiterakenne ja sen myötä ilmaiset hakevat vasta muotoaan. Vaikuttaa myös siltä, että käsitteitä on nimetty selvittämättä niiden suhteita jo käytössä oleviin lähikäsitteisiin. Työ on siis alkanut osittain väärästä päästä, sillä termit ovat käsiteanalyysin lopputuloksen ilmentymiä. Esitämme vielä lopuksi lausuntomme keskeisen sisällön ja termiehdotuksemme.

Termi *työnhakija* on tuttuutensa vuoksi hyvä ilmaus, joka on käyttökelpoinen myös viestinnässä ja tiedottamisessa työtä Suomesta hakeville. Termin määritelmä olisi syytä kuitenkin muotoilla uudelleen. Vaihtoehtoisesti olisi harkittava käsitteen sisällön rajausta muilla keinoin kuin määrittelemällä. Termi *työnhaku* on käyttökelpoinen ilmaus palvelulaissa samoista syistä kuin *työnhakija*. Lakitekstin perusteella ei kuitenkaan voi päätellä termin merkitystä nimenomaan tässä laissa.

Ehdotamme, että termi *monialainen palvelu* määritetään laissa, jolloin sen sisältö on selvempi. Toisaalta termi *monialainen yhteispalvelu* olisi ilmaisevampi, koska siitä käy ilmi, että palvelu tuotetaan usean toimijan yhteistyönä.

Ehdotamme, että *rekrytointipalvelujen* tilalle palautetaan nimitys *työnvälitys* tai *työnvälityspalvelut*. Lisäksi ehdotamme, että ilmaisujen *julkinen työnvälitys* (*julkinen työnvälityspalvelu*) ja *yksityinen työnvälitys* (*yksityinen työnvälityspalvelu*) ero esitetään määritelmällisesti ym-

märrettävällä ja erottelevalla tavalla. Ehdotamme myös, että termi *osaamispalvelut* määritellään laissa siten, että määritelmästä ilmenevät käsitteeseen yhdistettävät olennaiset merkityspiirteet.

Termin *kasvupalvelu* merkitysisältö jää avoimeksi. Sen merkitystä ei voi päätellä sanan osien merkityksestä. Perustelutekstin mukaan kyse on jo olemassa olevan asian uudelleen nimeämisestä. Emme näe tarvetta kaavailtuun termimuutokseen. Termiehdotuksemme on (*julkiset työvoima- ja yrityspalvelut*).

Lain perusteluissa todetaan, että termi *kasvupalvelukoulutus* korvaa aiemman termin *työvoimakoulutus*. Ilmaisun *kasvupalvelukoulutus* on tarpeeton uudennos, eikä sitä tarvita jo olemassa olevan termin *työvoimakoulutus* tilalle. Ilmaisun *ammattillisesti suuntautunut koulutus* soveltuvuuteen termiksi on mahdoton ottaa kantaa tuntematta muita samaan käsitejärjestelmään kuuluvia termejä. Ehdotamme, että ammatillisen koulutuksen käsitteentän analyysi tehdään huolellisesti uudestaan. Uusien ilmaisujen suhde jo käytössä oleviin on määritettävä pitävästi ja aukottomasti.

Salli Kankaanpää
osastonjohtaja

Aino Piehl
erityisasiantuntija

Matti Räsänen
erityisasiantuntija